

Патронатні вихователі

Діти повинні рости в рідній сім'ї, з мамою і татом. Адже сім'я є тим природним середовищем, де відбувається розвиток особистості дитини.

Батьки – це першовихователі, які турбуються про здоров'я, духовний та моральний розвиток своїх чад, передають свій досвід взаємодії з людьми та природою, готують дітей до самостійного життя та праці.

Та буває так, що життя дітей в сім'ї стає нестерпним, буває більше схожим на повну бездоглядність або й на суцільне насильство. Причин, які призводять сім'ю до складних життєвих обставин і не уможливають проживання дитини там – безліч. Тоді постає питання вилучення дитини з біологічної сім'ї.

Саме з метою забезпечення прав дитини, яка через складні життєві обставини тимчасово не може проживати разом з батьками, надання їй та її сім'ї послуг, спрямованих на повернення в сім'ю, створюються сім'ї патронатних вихователів.

Патронат над дитиною – це тимчасовий догляд, виховання та реабілітації дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, її батьками складних життєвих обставин.

Патронат є альтернативою державним інтернатам та притулком. Діяльність сімей патронатних вихователів дає можливість уникнути рішення щодо позбавлення батьківських прав тих татів і мам, яким була потрібна допомога у налагодженні життя.

Створити сім'ю патронатного вихователя – це не тільки можливість врятувати чийсь сім'ю, але й можливість вирішення проблеми власного працевлаштування з достойною грошовою винагородою. Патронатний вихователь за свою роботу, яку виконує за договором, отримує грошове забезпечення у розмірі п'яти прожиткових мінімумів для працездатних осіб на місяць. Також патронатний вихователь отримує соціальну допомогу на кожну влаштовану в сім'ю дитину у розмірі двох прожиткових мінімумів для дітей відповідно віку на місяць. Соціальна допомога використовується патронатним вихователем у повному обсязі для забезпечення повноцінного харчування, виховання, навчання та розвитку дитини відповідно до її потреб.

Хто може стати патронатним вихователем?

Патронатним вихователем може бути громадяни України віком від 35 до 60 років (для жінки) і від 35 до 65 років (для чоловіка), які перебувають у зареєстрованому шлюбі; проживають на спільній житловій площі; мають

позитивний досвід виховання дітей; одна (один) з яких виконання обов'язків патронатного вихователя не поєднує з іншою трудовою діяльністю; пройшли курси спеціальної підготовки; відповідають іншим вимогам, визначеним у чинному законодавстві.

Патронатний вихователь не може поєднувати надання послуг патронату над дитиною з іншими видами діяльності, які перешкоджатимуть якісному виконанню умов договору про патронат над дитиною. Патронатними вихователями не можуть бути особи, зазначені у статті 212 Сімейного кодексу України, а також особи, чиї діти були засуджені, перебувають/перебували у конфлікті з законом.

Кандидат у патронатні вихователі подає до районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем проживання такі документи:

1. заяву;
2. копії свого паспорта громадянина України;
3. копію трудової книжки (за наявності);
4. висновки про стан здоров'я кандидата у патронатні вихователі та осіб які проживають разом з ним, складені за формою, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866 „, Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини ”;
5. довідки про відсутність судимості, в т.ч. і у повнолітніх членів сім'ї, які проживають разом з кандидатом у патронатні вихователі;
6. документ, що підтверджує право власності або користування житловим приміщенням;
7. письмова згода на влаштування дітей до цієї сім'ї усіх повнолітніх членів сім'ї кандидата у патронатні вихователі, які проживають разом з ним, а також дітей, за умови досягнення ними віку, коли вони спроможні самостійно висловлювати свою думку.

Кандидат у патронатні вихователі, який пройшов первинний відбір, разом з кандидатом у помічники патронатного вихователя, за клопотанням районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді направляється для обов'язкового проходження навчання за програмою, затвердженою Міністерством соціальної політики.

Детальнішу інформацію щодо створення та діяльності сім'ї патронатного вихователя можна дізнатись у службі у справах дітей (м. Київ, вул. Краківська, 20, тел. 2968080) та центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (м. Київ, б-р Перова, 56, тел. 5105593).

Для роботи патронатними вихователями шукаємо сім'ї, які готові в своїх домітках доглядати за дітьми, що потребують захисту. Гарантовані: заробітна плата, кошти на виховання дитини, комплексна професійна підтримка. Сімейний патронат допомагає дітям, чиї батьки деякий час не можуть опікуватися ними в силу різних життєвих обставин. Бувають випадки, коли через недбалість або жорстоке поводження дітям загрожує небезпека. Інколи у дітей хворіють або помирають батьки, й за ними нікому доглядати. Трапляється й так, що дітей залишають у пологових будинках ще при народженні, й доки триває кількомісячна бюрократична тяганина з «відмовою» мами, немовлята безпомічно чекають своєї долі на самоті в лікарняній палаті... Коли батьки в силу складних життєвих обставин не можуть опікуватися дітьми, їх на певний час беруть на виховання професійні патронатні сім'ї.

Патронатні вихователі – унікальна для України професія, що з'явилася в рамках соціального експерименту, початого Партнерством «Кожній дитині» у 2009 році. Тоді в м. Бровари Київської області було створено першу в Україні прийомну сім'ю термінового влаштування – родину Євгена та Наталії Дудків. У 2011 році досвід підхопила родина Гурських із м. Біла Церква, а в 2012 році – сім'я Кузнецових із Києва. Прикметно, що у світі робота патронатними прийомними батьками – це поширена і дуже почесна практика. Патронатні батьки проходять спеціальну підготовку – навчальний курс, який дозволяє опанувати всі нюанси роботи з дітьми, які через складні життєві обставини не можуть бути з рідними мамою і татом. Кожна з 20 життєвих історій дітей-вихованців унікальна – наймолодшій дитині був всього 1 місяць, а найстаршому – 10 років. І якими б складними не були обставини, що залишили цих дітлахів поза материнською та батьківською увагою, – все ж за цей час 6 дітей повернулося до власних біологічних родин, які пройшли реабілітацію, а 14 дітей знайшло нову сім'ю, та найголовніше – жодна дитина не потрапила до інтернатного закладу.

Що таке патронат?

Патронат над дитиною – це професійна комплексна послуга, що передбачає тимчасовий догляд, виховання та реабілітацію дитини, яка опинилася у складних життєвих обставинах, потребує захисту, у сім'ї патронатного вихователя, та одночасне надання фахівцями соціальної сфери інтенсивних підтримуючих послуг сім'ї дитини для відновлення її здорового функціонування.

Яка мета патронату над дитиною ?

Метою патронату є забезпечення права кожної дитини, яка опинилася в складних життєвих обставинах, виховуватися у сприятливому та безпечному сімейному середовищі шляхом відновлення здатності батьків (осіб, які їх замінюють) опікуватися дитиною та виховувати її, а в разі неможливості – вчинення заходів щодо захисту дитини та прийняття рішень щодо її влаштування до постійної форми сімейного виховання, яка найбільше відповідає потребам дитини.

Чому ця послуга потрібна саме сьогодні?

Враховуючи нинішню ситуацію в Україні, послуга патронату над дитиною набуває ще більшої актуальності

Що це дасть для дитини: безпеку, догляд, виховання та реабілітацію дитини в умовах сім'ї, підтримане спілкування з рідними; а в разі неможливості повернення до біологічної родини – пошук для дитини нової сім'ї. Що це дасть батькам дитини: можливість усунути складні життєві обставини, вирішити наявні проблеми, отримати професійний соціальний супровід, що загалом сприятиме підвищенню батьківського потенціалу та воз'єднанню родини.

Що це дасть для України: утвердить сімейні цінності, забезпечить умови для деінституалізації дітей, які через СЖО не можуть проживати у власних родин.

Хто такий патронатний вихователь?

Патронатний вихователь – особа, яка на професійній основі здійснює догляд, виховання і розвиток дитини/дітей, влаштованої/них в її сім'ю. Діти яких категорій можуть бути влаштовані під патронат? До сім'ї патронатного вихователя можуть бути влаштовані діти, які потрапили в складні життєві обставини, а саме:

- новонароджені діти, залишені в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я, або яких відмовилися забрати батьки чи інші родичі;
- підкинуті, знайдені діти;

- безпритульні діти;

- діти з сімей, в яких існує загроза їхньому життю та здоров'ю;

- діти, які зазнали насильства, жорстокого поводження;

- діти, батьки або особи, які їх замінюють, померли, безвісно відсутні;

- діти, переміщені із тимчасово окупованої території, або району проведення бойових дій в зоні АТО;

- інші діти, які за різних обставин певний час не можуть перебувати у власній сім'ї або їхні батьки чи особи, які їх замінюють, не можуть піклуватись про них.

Одночасно під патронат в одну сім'ю влаштовується виключно один випадок: діти (не залежно від їх кількості), які є братами-сестрами, або до влаштування під патронат проживали в одній родині.

Діти якого віку можуть бути влаштовані під патронат?

До сім'ї патронатних вихователів можуть бути влаштовані діти віком від народження до 18 років. Діти, старші 14 років, влаштовуються за їхньої власної згоди та згоди патронатних вихователів.

Хто може бути ініціатором влаштування дитини під патронат?

Ініціатором влаштування дитини під патронат можуть бути:

- батьки чи один із батьків дитини, яка опинилася в складних життєвих обставинах;
- сама дитина;
- соціальний працівник, який супроводжує сім'ю, що опинилася в складних життєвих обставинах;
- працівник служби у справах дітей;
- вчитель, шкільний соціальний педагог чи психолог, лікар, дільничний міліціонер, інший фахівець соціальної сфери;
- будь-який громадянин чи установа, які виявили дитину в складних життєвих обставинах.

Який термін перебування дитини в патронаті?

Оптимальний термін перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя визначається відповідно до індивідуальних потреб дитини, виявлених обставин та їх впливу на стан дитини та не повинен перевищувати 3 місяців. В особливих випадках за рішенням органу опіки та піклування термін перебування під патронатом може бути подовжений, однак загалом не повинен бути більшим за 6 місяців.

Хто може стати патронатним вихователем ?

- громадяни України віком від 35 до 60 років (для жінки) і від 35 до 65 років (для чоловіка), які перебувають у зареєстрованому шлюбі та проживають на спільній житловій площі;
- мають позитивний досвід виховання дітей;
- мають житло (власне, орендоване чи на правах користування);
- не мають судимості;
- стан здоров'я яких дозволяє забезпечувати догляд та виховання дітей;
- одна (один) з яких виконання обов'язків патронатного вихователя не поєднує з іншою трудовою діяльністю;
- зібрали та надали відповідний пакет документів, необхідний для кандидатів у патронатні вихователі;

- пройшли навчання та отримали довідку та рекомендації за результатами навчання за тренінговою Програмою підготовки сімей-кандидатів у патронатні вихователі.

Які основні завдання патронатних вихователів ?

- забезпечення догляду, виховання, збереження життя та здоров'я дитини в період її перебування в патронатній сім'ї;

- соціально-педагогічна підтримка та сприяння медичній, психологічній і соціальній реабілітації дитини;

- створення умов для підтримки контактів дитини з її біологічними батьками, родичами, окрім випадків, коли це може завдати шкоди життю і здоров'ю дитини;

- підготовка дитини до повернення в біологічну сім'ю чи влаштування в іншу форму сімейного виховання.

Як і права патронатних вихователів?

- брати участь в розробці договору про влаштування дитини у свою сім'ю та індивідуального плану захисту дитини;

-отримувати інформацію про стан здоров'я, психічний та фізичний розвиток дитини, яка влаштовується у сім'ю;

-визначати форми і методи виховання і розвитку дитини в межах повноважень, визначених договором про влаштування дитини;

- отримувати допомогу та консультації щодо догляду, виховання, розвитку дитини;

- на супервізію та професійну підтримку;

-представляти інтереси дитини у відповідних установах та організаціях в межах повноважень, визначених договором про влаштування дитини;

- звертатися до відповідних органів щодо вирішення питань, пов'язаних із забезпечення прав дитини, функціонування сім'ї;

- відмовити у влаштуванні в свою сім'ю дитини старше 14 років або у разі, якщо влаштування дитини може негативно вплинути на задоволення потреб інших дітей, в т.ч. власних;

- відпочивати у місці й у період оздоровлення влаштованих і біологічних дітей;

-отримувати пільги передбачені чинним законодавством.

Які обов'язки патронатних вихователів?

- нести персональну відповідальність за життя та збереження здоров'я дитини, тимчасово влаштованої до сім'ї патронатного вихователя, її фізичний та психічний стан;

- дотримуватися конфіденційності інформації про дитину та її батьків, що може завдати шкоди дитині та її сім'ї;
- дотримуватися вимог договору про влаштування дитини.

Яку підтримку будуть отримувати патронатні вихователі?

Патронатні вихователі отримують оплату (грошову винагороду) за надання послуг та кошти на утримання дітей відповідно до їхнього віку та кількості. Запрошуємо до співпраці усі небайдужі родини, які готові поділитися сімейним теплом з дітьми, які мають ризик залишитися без батьківського піклування та потребують тимчасової підтримки.

Патронатні сім'ї

Відповідно до Закону України від 26.01.2016 року № 936-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми» запроваджується послуга патронату над дитиною в рамках експерименту у 2016-2018 роках.

Патронат над дитиною – тимчасовий догляд, виховання та соціально-психологічна реабілітація дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, її батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин.

Метою патронату над дитиною є забезпечення та захист прав дитини, яка через складні життєві обставини тимчасово не може проживати разом зі своїми батьками або іншими законними представниками, надання їй та її сім'ї комплексу послуг у відповідності до найкращих інтересів дитини.

Патронатний вихователь – це особа, яка за участю членів сім'ї надає послуги з догляду, виховання та соціально-психологічної реабілітації дитини у своїй сім'ї.

Сім'я патронатного вихователя – сім'я, в якій за згоди всіх її членів, повнолітня особа, яка пройшла спеціальний курс підготовки, виконує обов'язки патронатного вихователя на професійній основі.

Патронатним вихователем може бути громадянин України, який має вищу освіту, позитивний досвід виховання дітей, відповідні житлові умови для надання послуг з догляду виховання та соціальної реабілітації дитини в своєму помешканні, добровільного помічника з числа повнолітніх членів сім'ї (далі - помічник патронатного вихователя). Патронатний вихователь не може поєднувати надання послуг патронату над дитиною з іншими видами діяльності, які перешкоджатимуть якісному виконанню умов договору про патронат над дитиною. Патронатними вихователями не можуть бути особи, зазначені у статті 212 Сімейного кодексу України, а також особи, чий діти були засуджені, перебувають/перебували у конфлікті з законом. **Кандидат у**

патронатні вихователі подає до міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем проживання такі документи:

заяву;

копії свого паспорта та кандидата у помічники патронатного вихователя;

довідку про склад сім'ї (форма № 3);

копію диплома про вищу освіту;

копію трудової книжки (за наявності);

висновки про стан свого здоров'я та кандидата у помічники патронатного вихователя, складені за формою, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866 „Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини”;

довідки від нарколога, психіатра та фтизіатра, в т.ч. і для осіб, які проживають разом із кандидатом у патронатні вихователі;

довідки про відсутність судимості, в т.ч. і у повнолітніх членів сім'ї, які проживають разом з кандидатом у патронатні вихователі;

документ, що підтверджує право власності або користування житловим приміщенням;

письмова згода на влаштування дітей до цієї сім'ї усіх повнолітніх членів сім'ї кандидата у патронатні вихователі, які проживають разом з ним, а також дітей, за умови досягнення ними віку, коли вони спроможні самостійно висловлювати свою думку.

Кандидат у патронатні вихователі, який пройшов первинний відбір, разом з кандидатом у помічники патронатного вихователя, за клопотанням міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді направляється до обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (далі - регіональний центр) для обов'язкового проходження навчання за програмою, затвердженою Мінсоцполітики.

За результатами навчання обласний центр видає кандидату у патронатні вихователі та його помічнику довідку про проходження курсу підготовки та, у разі успішного проходження навчання, рекомендацію про можливість надання послуги патронату над дитиною за формою, встановленою Мінсоцполітики.

При наявності рекомендації орган опіки та піклування впродовж місяця укладає з кандидатом у патронатні вихователі договір про надання послуги патронату над дитиною за формою, затвердженою Мінсоцполітики.

Обов'язки, права та відповідальність патронатного вихователя в період перебування дитини у його сім'ї визначаються статтею 253 Сімейного кодексу України та договором про патронат над дитиною, типова форма якого затверджується Кабінетом Міністрів України.

Патронатний вихователь та помічник патронатного вихователя не рідше ніж один раз на рік проходять обов'язкове медичне обстеження, що підтверджується відповідним висновком про стан здоров'я.

Регіональний центр, за направленням міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, забезпечує підвищення кваліфікації патронатного вихователя та помічника патронатного вихователя не рідше ніж один раз на два роки.

Для забезпечення найкращих інтересів дитини, влаштованої до сім'ї патронатного вихователя, та надання комплексної підтримки у подоланні складних життєвих обставин її батькам або законним представникам створюється міждисциплінарна команда, що функціонує відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 р. № 866 „Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини”. До складу міждисциплінарної команди в обов'язковому порядку входить патронатний вихователь, працівники центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служби у справах дітей.

Термін перебування дитини у сім'ї патронатного вихователя не може перевищувати трьох місяців та встановлюється органом опіки та піклування за результатами оцінки рівня безпеки або оцінки потреб дитини та її сім'ї. Орган опіки та піклування у разі необхідності може прийняти рішення про продовження терміну перебування дитини у сім'ї патронатного вихователя не більше, ніж до шести місяців, відповідно до висновку міждисциплінарної команди.

Рішення про вибуття дитини з сім'ї патронатного вихователя приймається органом опіки та піклування за результатами розгляду питання на Комісії на підставі представлених службою у справах дітей спільно із міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді пакету документів, що обґрунтовують його доцільність.

Підставами для прийняття такого рішення є:

- 1) заява батьків або законних представників дитини та висновок міждисциплінарної команди про доцільність повернення дитини до батьків або законних представників внаслідок подолання/мінімізації складних життєвих обставин дитиною та її сім'єю;
- 2) заява патронатного вихователя про неможливість виконання ним своїх обов'язків з тимчасового догляду та виховання дитини у своїй сім'ї внаслідок виникнення обставин, що об'єктивно унеможливають їх виконання;
- 3) рішення про надання дитині статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, та:
 - рішення суду про усиновлення;
 - рішення органу опіки та піклування про влаштування дитини на виховання в сім'ю громадян (під опіку чи піклування, на виховання до прийомної сім'ї чи

дитячого будинку сімейного типу) або до дитячого закладу, закладу охорони здоров'я, навчального або іншого закладу;

4) неналежне виконання патронатним вихователем своїх обов'язків за договором про патронат над дитиною, що може бути підтверджено:

- обстеженням умов проживання дитини в сім'ї патронатного вихователя, здійсненим службою у справах дітей, за письмовим повідомленням від закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, інших структурних підрозділів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, громадських організацій, житлово-експлуатаційних управлінь, батьків дитини, зверненням самої дитини тощо;

- документально засвідченими відомостями, що надійшли від органів Національної поліції України, територіальних органів Державної пенітенціарної служби України, прокуратури та судів;

5) за наявності інших умов, передбачених договором про патронат над дитиною.

У разі досягнення дитиною повноліття або її смерті окреме рішення про вибуття дитини із сім'ї патронатного вихователя не приймається.

Оплата послуг патронатного вихователя, виплата соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя здійснюються у розмірі та порядку, визначених Кабінетом Міністрів України.